

European Monitoring Centre
for Drugs and Drug Addiction

РЪКОВОДСТВО НА ECDC И EMCDDA

Превенция и контрол на инфекциозните заболявания сред инжекционно употребяващите наркотици

Резюме

След внезапната поява на ХИВ епидемия сред инжекционно употребяващите наркотици в средата на 80-те години, много европейски страни постигат значителен напредък в прилагането на мерки, основаващи се на доказателства, за да предотвратят и контролират инфекциозни заболявания сред инжекционно употребяващите наркотици. През 90-те години на миналия век страните от ЕС започват да разработват обща политика за превенция както в областта ХИВ/СПИН и наркотици, така и в областта на наркотичната зависимост. През последните две десетилетия превенцията и интервенциите за лечение са разширени и доразвити. Съгласно доклади за 2009 г. повече от половината от установената популация от проблемно употребяващите опиоиди получава заместващо лечение и много страни са създали програми за доставка на игли и спринцовки с нарастващ обхват. Данните от страните с добре установена система за наблюдение показват, че през последното десетилетие броят на нововъзникналите ХИВ инфекции сред инжекционно употребяващите наркотици са намалели значително в повечето страни на ЕС, макар и не във всички.

В съседните на Европа страни инжекционната употреба на наркотици остава основен рисков фактор за кръвно преносими и други инфекциозни заболявания, включително ХИВ, хепатит В, хепатит С, туберкулоза, бактериални инфекции на кожата и меките тъкани и системни инфекции. Установеният брой инжекционно употребяващи наркотици показва, че е налице значителна популация в риск за тези инфекции във всички европейски страни. Тези инфекции водят до значителна тежест за европейските здравни системи, значително индивидуално страдание, както и високи разходи за лечение.

Доказано е, че прагматичният подход за превенция на общественото здраве може да има силен ефект за намаляване на кръвно преносими и други инфекциозни заболявания при инжекционно употребяващите наркотици. Превенцията е възможна и ефективна, ако е въведена по подходящ начин.

Седем препоръчани основни интервенции

Основаното на доказателства ръководство, изготвено съвместно от ECDC и EMCDDA, установява добра практика за превенция и контрол на инфекциозни заболявания сред инжекционно употребяващи наркотици.

Въз основа на солидни налични доказателства, експертно становище и най-добра практика в ЕС/ЕИП следва да се приложат следните основни елементи на интервенция по възможност комбинирано, за да се постигне максимален ефект на превенция:

Основни елементи на интервенция

Снабдяване с инжекции: Предоставяне и законен достъп до стерилен набор за инжектиране на наркотици, включително достатъчно безплатни стерилни игли и спринцовки като част от комбинирания многокомпонентен подход, въведен чрез намаляване на вредите, консултации и програми за лечение.

Ваксинация: Ваксини за хепатит А и Б, тетанус, грип, по-специално при ХИВ-позитивни лица и пневмококова ваксина.

Лечение на наркотичната зависимост: Заместващо лечение при опиоидна наркотична зависимост и други ефективни форми за лечение на наркотична зависимост.

Изследване: Следва редовно да се предлагат и да бъдат свързани с насочване за лечение доброволни и поверителни изследвания с информирано съгласие за ХИВ, вирус на хепатит С (HCV), вирус на хепатит В (HBV – за неваксинирани) и други инфекции, включително туберкулоза (ТБ).

Лечение на инфекциозни заболявания: Антивирусно лечение, основано на клиничните показания за инфектирани с ХИВ, HBV или HCV. Лечение на туберкулоза в случай на активна туберкулоза. За латентните случаи на туберкулоза (ТБ) следва да се обмисли възможността за профилактична терапия за туберкулоза. Ако е клинично показано, следва да се предложи лечение на други инфекциозни заболявания.

Насърчаване на здравословен начин на живот: Насърчаване на здравето с акцент върху безопасното поведение при инжектиране; сексулно здраве, включващо употреба на кондоми и превенция на заболявания, изследване и лечение.

Насоченост на предоставените услуги: Услугите следва да бъдат комбинирани, организирани и предоставени в съответствие с нуждите на потребителите и местните условия; това включва предоставяне на услуги на място или на точно определени места, като се предлага лечение на наркотична зависимост, намаляване на вредите, консултации и изследване и насочване към първични общи здравни и специализирани медицински услуги.

Постигане на взаимодействие: комбиниране на основни интервенции

Последните проучвания и опитът от успешни програми за превенция удостоверяват допълнителната полза от предлагането на набор от мерки за интервенция на същите места и от предоставяне на комбинация от интервенции в съответствие с нуждите на клиента, за да се постигне максимален ефект в превенцията на инфекции.

Целева аудитория

Ръководството има за цел да подпомогне създателите на политики в Европа да планират подходящи, основани на доказателства, прагматични и разумно проектирани отговори в областта на общественото здраве по отношение на превенцията и контрола на инфекции сред инжекционно употребяващите наркотици. То е насочено към създателите на програми за обществено здраве и към лицата, вземащи решения в областта на инфекциозните заболявания, общественото здравеопазване, здравните грижи при пристрастяване и психични заболявания, социалните услуги и контрола на наркотиците на национално и регионално равнище.

Това ръководство е съгласувано и подпомага съществуващите политики в целия ЕС в областта на контрола на наркотиците и инфекциозните заболявания и има за цел да предостави всеобхватен преглед на най-значимите съвременни познания в областта, разширявайки предишната дейност за включване на комбинации от основни интервенции. То разчита също така на фундамента на основните ценности, извлечени от принципите на общественото здраве и правата на човека, които следва да ръководят превенцията и предоставянето на услуги.

Основано на доказателства ръководство за обществено здраве

Резултатите от изследвания, които имат отношение към това ръководство, се преглеждат и оценяват, като се използват адаптирани в рамките на общественото здравеопазване медицински принципи, основани на доказателства. За да се създаде това ръководство, са прегледани подробно научни доказателства с високо качество и резултатите са комбинирани с експертни познания и консултация относно ползите и вредите. Най-добрите практики, както и предпочитанията на потребителите, допринасят за разработването на предложените в този документ основни интервенции.

Национална координация

Предпоставка за ефективно осигуряване на основните интервенции е националната и местната координация и координацията между секторите. Създаването на национален консенсус и взаимното признаване на целите са от съществено значение, когато става дума за успешно прилагане на интервенциите. Целите следва да бъдат съгласувани с участниците във всички сектори, по-специално с онези, които са обвързани с инжекционно употребяващите наркотици .

Мерки, пригодени към националната ситуация

За да се гарантира, че интервенциите обслужват по най-добрия начин популацията от инжекционно употребяващите наркотици, както и да се предотвратят и контролират инфекциозни заболявания, трябва да е налице достатъчно наблюдение върху проблемната употребата на наркотици и върху инфекциите на национално и поднационално равнище. Предприетите мерки следва непрекъснато да се проследяват и оценяват по отношение на отговор, въздействие, приложимост и покритие. Необходимо и икономически ефективно е да се инвестира в подходяща система за наблюдение както върху употребата на наркотици, така и върху инфекциозните заболявания.

Данните показват, че по-високите нива на обхват на програмите за игли и спринцовки и заместващото лечение при опиоидна наркотична зависимост чрез инжектор за наркотици са много по-ефективни, отколкото по-ниските нива на обхват. Целта следва да бъде да се гарантира, че предлаганите услуги отговарят на местните нужди и изисквания. Неизпълнените изисквания относно услугите за осигуряване на игли и спринцовки или относно периода на изчакване за получаване на лечение за наркотична зависимост показват недостатъчност на превенцията.